

De synthese die Dirk Barrez na al die jaren van zijn eigen ideeën gemaakt heeft, verdient vele toehoorders. De passie en gedrevenheid waarmee hij blijft zoeken en uitdagen, zijn een verademing in soms cynische tijden. Het boek *Van eiland tot wereld* belandt door de gekozen vorm soms een beetje tussen eiland en wereld, en dat kan misschien verhinderen dat nog meer mensen gaan lezen wat de auteur te zeggen heeft of op zoek gaan naar de bronnen en plekken waar die ideeën ook circuleren.

Jan Mertens

De ivoren toren. Pleidooi voor een hardnekkige filosofie. Een essay.

Ignas Devisch, Kampen, Klement, 2008, 96 p.

Er is geen antwoord op de grote vragen, een omvattend wereldbeeld is vandaag niet meer mogelijk en een absolute waarheid is er niet. En toch mag de filosofie de aanspraak op waarheid niet laten varen en moet zij de problemen en vragen van deze tijd en van onze samenleving kritisch en grondig doordenken. Dit is het spanningsveld waarin het essay van Ignas Devisch zich beweegt. Hij reageert tegen het alomtegenwoordige, al te makkelijke relativisme in verband met de waarheid, hij wil de wijsgerige traditie en haar teksten niet overboord gooien, hij vindt dat filosofie meer dan een gids voor het leven moet zijn en is beducht voor de anti-intellectuele houding die hij ontwaart in de roep om authenticiteit en het beroep op het gevoel.

De ivoren toren uit de titel is een beeld voor de wereldvreemdheid die de filosofie wel verweten wordt. Ignas Devisch geeft een cultuurhistorische schets waaruit de dubbelzinnigheid van dit beeld moet blijken: de ivoren toren blijkt ook object van verlangen te zijn. Deze dubbelzinnigheid wordt betrokken op de hedendaagse verhouding tot de waarheid: er heerst wantrouwen tegenover ieder die de waarheid in pacht meent te hebben, maar tegelijkertijd wil ieder *zijn waarheid*. Ignas Devisch vindt dat filosofie moet onderzoeken en problematiseren, en daarbij naar waarheid moet blijven streven. Filosofie moet bijvoorbeeld de vraag stellen naar de context en het kader waarin wij vandaag

zo driftig op zoek gaan naar levenslessen. Ze moet daarbij streng en methodisch te werk gaan, en de kwesties die ze aanpakt tot het einde door denken. Dit noemt de auteur een hardnekkige filosofie. Ze komt hierin overeen met de wetenschap, maar ontbeert de empirische toetsing die de moderne wetenschap typeert. Toch is ze meer dan een reservoir van voorlopige antwoorden op vragen die later door de wetenschap op een sluitende manier zullen worden beantwoord. De filosofie moet het vertrekpunt van waaruit men vragen stelt mee in de reflectie betrekken. Ze betreft dus niet alleen het object maar ook het subject van de kennis. Dergelijk filosofisch onderzoek is een vorm van handelen, een praxis: het is noeste arbeid, die vertrekt van een engagement, van een moeten dat voorafgaat aan de ethiek. Er is a.h.w. een plicht tot vragen, tot het openhouden van de vraag.

Dit boekje is een terecht pleidooi voor een filosofie die onderzoekt en problematiseert. Het bevat aanzetten tot interessante analyses. Bijvoorbeeld wanneer het de vraag hoe men zich als denkend subject tot de wereld verhoudt, naar voor schuift als opgave voor de filosofie, en daaraan een bespreking van de eindigheid en het gesitueerd-zijn van de mens verbindt. Toch vinden we de volgehouden analyse waar het boekje zo voor pleit, hier niet of weinig terug. Bij voorbeeld: wanneer Ignaas Devisch spreekt over het belang van kritiek, zou het zijn positie versterken indien hij zou ontwikkelen wat kritiek zou kunnen zijn in de huidige maatschappelijke en intellectuele context, en waarom kritiek belangrijk blijft. Het boekje blijft wat ter plaatse trappelen, het waagt zich zelf niet aan een grondige methodische

behandeling van belangrijke vragen. Dit past wel in het gekozen genre, het essay, maar de auteur lost de verwachtingen die hij zelf oproept, niet helemaal in. De zaak waar hij voor pleit, is intussen wel degelijk het verdedigen waard.

Gertrude Schellens